

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

VALVONTA

Yleistä valvonnasta

- Aihe, joka herättää paljon keskustelua ja jakaa mielipiteitä
- Yleisellä tasolla valvonnan tarve hyväksytään, sillä väärinkäytöksiä esiintyy
- Ongelmat:
  - Valvontajärjestelmä koetaan monimutkaiseksi ja byrokraattiseksi
  - Valvonta koetaan viljelijöiden holhoamiseksi ja henkisesti painostavaksi ja toisinaan jopa oikeustajua koittelevaksi
  - Valvoja on hyvä silloin, kun vierailu tapahtuu naapurin ”valvattipellolla”, mutta häntä ei haluta omalle tilalle

- Valvova viranomainen – valvontavastuu - virkavastuu
- Tarkastajaa koskevat edellytykset
- Valvontapassi – valtakirja

Valvontaan liittyviä säädöksiä

- Neuvoston asetukset
- Komission asetukset
- Lait
- Valtioneuvoston asetukset
- Maa- ja metsätalousministeriön asetukset ja säädökset

Miksi valvotaan?

- **PÄÄTAVOITE: EHKÄISTÄ VÄÄRINKÄYTTÖKSIÄ!**
- Tarkastajien työ ei ole ainoastaan valvonnan suorittamista vaan suuri osa työajasta käytetään ennalta ehkäisemiseen ja kouluttamiseen
- Valvonta on välttämätön osa tukijärjestelmää, koska EU:n rahoittamat tuet ovat euromäärältään valtavat
- Suomessa tavoitteeksi on laitettu viljelijöiden tasapuolisuus
  - Molemmille osapuolille sekä valtiolle että viljelijälle on etu, että tukia voitaisiin maksaa mahdollisimman täysimääräisesti

Valvontaa valvotaan

- Suomen valvontatoimintaa tarkastetaan useista eri organisaatioista käsin sekä kotimaassa että EU:ssa
- Puutteet valvontamenettelyssä EU:n toimielinten tarkastuksissa johtavat rahoituskorjauksiin eli jäsenvaltio maksaa EU:lle rahaa takaisin useilta eri vuosilta
- Puutteet valvontamenettelyssä Suomen omien viranomaisten toimesta (mm. valtion tilintarkastajat ja MAVI:n valvontayksikkö) tehdyissä tarkastuksissa johtavat määrärahojen vähenemiseen ja EU:n toimielinten tekemien valvontojen määrän kasvamiseen

Tuki- ja valvontajärjestelmän työkalut

- Tärkein työkalu on ns. yhdenmety hallinto- ja valvontajärjestelmä (IACS)
- IACS koostuu viidestä osasta
  - Keskitetty atk-rekisteri (sisältää hakemus- ja valvontatiedot)
  - Peltolohkorekisteri (peruslohkot karttoineen)
  - Nautarekisteri (eläinten tunnistetiedot)
  - Tukihakemukset
  - Valvontajärjestelmä
- IACS:in tavoite
  - Tehokkaalla tietojärjestelmällä voidaan helpottaa valvontojen suorittamista ja viljelijöiden tukien maksattamista sekä vähennetään kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten työmäärää

Valvontalajit

- Valvonnat jaetaan seuraaviin ryhmiin:
  - Peltovalvonnat
  - Peltolohkorekisterivalvonnat
  - Eläinvalvonnat
  - Ympäristötukivalvonnat
  - Täydentävien ehtojen valvonta
  - Puutarhavalvonnat
  - Luomuvalvonnat
  - Rakennetukien valvonta
  - Rahoituslaitosten valvonta
  - Muut valvonnat

Valvontaryhmien sisäinen jako

- Valvontaryhmissä tehdään jakoa vielä valvonnan suorittamistavan perusteella
  - Hallinnolliset valvonnat eli ristiintarkastukset
  - Tilatarkastukset

- Ristiintarkastukset:
  - Eri lähteissä ja rekistereissä olevia tietoja verrataan keskenään
  - Esim. vertaamalla tukihakemustietoja peltolohkorekisterin tietoihin varmistetaan ettei samasta peltolohkosta myönnetä tukea useille eri hakijoille samana vuonna
  - Ristiintarkastusten valvonta on ajosta riippuen monivaiheinen tai yksinkertainen
  - Maastokäyntejä joudutaan tekemään varsinkin peltolohkorekisterin ristiintarkastusten osalta
  - Kaikki tapaukset joudutaan kuitenkin hallinnollisesti käsittelemään

Tilatarkastukset

- Noin 6 % pinta-alatukihakemuksista ja eläintukihakemuksista noin 5 % tulee valvoa paikan päällä eli tilatarkastuksin
- MAVI määrittelee tilakäynnein valvottavat tilat
  - Määrittelyssä käytetään riskianalyysiä ja satunnaisotantaa
- Mikä tahansa tukea hakenut tila voidaan valita valvontaan
  - Suurilla ja monipuolista toimintaa harjoittavilla tiloilla todennäköisyys joutua valvonnan kohteeksi suurempi
- Tilatarkastuksissa valvotaan myös eri tukijärjestelmien ympäristöehtojen noudattamista

Tarkastaja

- Tarkastaja on ELY-keskuksen maaseutu ja energia yksikön virkamies
- Tarkastajan oikeudet ilmenevät valvontapassista tai valtakirjasta
- Myös EU:n toimielinten tarkastajat ja MAVI:n virkamiehet voivat tehdä tarkastuksia
- Tarkastajalla on varsin laaja oikeudet tutkia asiapapereita, kirjanpitoa, verotusta, tuotantorakennuksia ja –laitteita
- Tarkastaja koulutetaan järjestelmää koskeviin säädöksiin ja ohjeisiin (MAVI ja ELY-keskus)

Valvontatapahtuma: ilmoittaminen

- Valvontatapahtumasta pääsääntöisesti ilmoitetaan etukäteen (pelto max. 14 vrk, eläin max. 48 tuntia)
  - Varmistetaan viljelijän tai hänen edustajansa läsnäolo
- Puhelimitse tai kirjeitse
- Tarkastusta voidaan siirtää, jos tilalla on mm. syntymäpäivät, lomamatka tai vastaava
- Tarkastetaan vain arkipäivinä
- On tapauksia, joissa valvonta suoritetaan ilman viljelijän läsnäoloa

Virheiden korjausmahdollisuus ennen valvontaa

- Viljelijä voi korjata hakemukseen tulleita virheitä aina siihen hetkeen asti, kun valvonnan kohdistumisesta kyseiselle tilalle ilmoitetaan
- Kirjallisesti korjaus kuntaan heti kun huomaa asian
- HUOM! Oma-aloitteisella ilmoituksella välttää valvontatilanteessa sanktiot
- Virheiden korjausmahdollisuuksista on kerrottu aina kyseisten vuosien tukihakkuoppaassa

Valvontatapahtuma: miten varautua

- Tukiehtoihin perehtyminen jo hakuvaiheessa
- Tehtyjä viljelytoimenpiteitä kannattaa verrata tukihakemuksessa ilmoitettuihin, samoin eläintietoja
- Muutoksista ilmoitettava heti kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle
- Viljely- ja eläintiedot kannattaa pitää ajan tasalla
- Hakemusasiakirjat ja –kopiot on hyvä säilyttää omassa mapissa
- Valvonnan ilmoittamisen yhteydessä pyydetyt asiakirjat on suositeltavaa varata valmiiksi
- Ennen eläinvalvontaa tarkastaa korvamerkit ja eläinluettelo sekä eläinrekisterin tiedot
- HUOM! Aina on oikeus käyttää avustajaa

Valvontatapahtuma: avustaja / edustaja

- Viljelijällä on aina oikeus käyttää avustajaa
- Avustaja voi olla EU-avustaja, sukulainen, naapuri tai muu henkilö, jonka viljelijä kokee tuekseen
- Avustajan voi pyytää paikalle milloin vain tarkastuksen aikana
- Suullinen valtuutus riittää
- Varsinkin tilanteissa, joissa viljelijä ei itse täytä tukihakemusta avustajan käyttö on suositeltavaa
- Avustaja kannattaa perehdyttää tilan olosuhteisiin

Valvontatapahtuma: tarkastajan saapuminen ja valvonnan aloittaminen

- Tarkastaja esittelee itsensä ja kertoo mistä tarkastuksesta on kyse eli kuvailee valvonnan tarkoituksen
- Tarkastuksen aikana kerrotaan tilojen valintaperusteista, mittaustavoista, valvontamenetelmistä, mittaustarkkuuksista ja muista valvontaan liittyvistä seikoista
- Edellä mainituista asioista annetaan tilalle valvonnan yhteydessä erillinen tiedote
- Käydään lävitse mahdolliset paperidokumentit, jonka jälkeen lähdetään maastoon

Maastovalvonta

- Maastossa tarkastetaan mm:
  - Kasvilaji
  - Pinta-alat
  - Ympäristöehdot
  - Paikkakunnan tavanomainen hyvä viljelytapa
  - Yleisen lainsäädännön noudattaminen
  - Ympäristötuen asettamat ehdot
  - Täydentävät ehdot
  - Tilan erityistukisopimukset

Valvontapöytäkirja

- Valvonta dokumentoidaan siten, että muistiin merkittyjen tietojen perusteella pystytään myöhemminkin selvittämään valvonnan eteneminen (kuvien ottaminen)
- Pöytäkirjaan merkitään mm. menetelmät, mittaustulokset, havainnot jne..
- Valvonnan aikana viljelijä voi kirjata mielipiteensä valvontapöytäkirjan tarkistuslistaukseen
- Viljelijälle toimitetaan valvontapöytäkirjan yhteenveto valvonnan jälkeen
  - Tarvittaessa toimitetaan myös kopio valvontapöytäkirjan tarkistuslistausosiosta
- Pöytäkirja takaa viljelijälle mahdollisuuden tulla kuulluksi

Valvonnan seuraukset

- Valvonnan seurauksia voi tuensaajalle aiheutua kahta kautta:
  - a) Virhe, joka on tehty tahattomasti, huomaamatta tai tietämättä
  - b) Virhe, joka on tehty tietoisesti tai tahallaan

- Valvonnan lopputulosmahdollisuudet:
  - Kunnossa
  - Huomautus / Huomautuksia
  - Leikkaus / leikkauksia
  - Sanktio / Sanktioita
  - Vuoden karenssi (ei koske kansallisia tukia)
  - Kolmen vuoden karenssi (ei koske kansallisia tukia)

Pöytäkirjan allekirjoittaminen

- Valvontatilanteessa tehtyä valvontapöytäkirjan tarkistuslistausta ei allekirjoiteta
  - Viljelijä voi kuitenkin antaa lisätietoja tarkastuksen aikana, jotka kirjataan liitteeksi
- Lopullinen valvontapöytäkirjan yhteenveto lähetetään tilalle kuultavaksi ja allekirjoitusta varten
  - Liitteenä kasvulohkokohtaiset tulokset sekä tukityypeittäin valvonnan tulos
- Viljelijä voi pinta-alatapauksissa pyytää tarkempaa mittausta
  - Tehtävä kahden viikon kuluessa tuloksen saamisesta
  - Mittaus GPS-laitteella
- Tarkastajan pöytäkirjaan kirjaama tulos on ns. sitova lausunto, joka ei ole erikseen valituskelpoinen, mutta sitoo kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätöksentekoa

Viljelijän kuuleminen

- Osa viljelijän oikeusturvaa

- Kuulemisella annetaan viljelijälle mahdollisuus toimittaa viranomaiselle tietoja, jotka voivat vaikuttaa asiaan

- Kuuleminen tapahtuu hallintolain mukaisesti
  - Kirjallinen kuuleminen
  - Vastineen antamiseen määräaika
  - Määräaikaan saa perustelluissa tapauksissa myös jatkoa
  - Normaali kuulemisaika 14 vuorokautta
  - Viljelijän ei ole pakko vastata kuulemiseen

Oikaisuvaatimuksen tekeminen

- Vasta kunnan antamasta tukipäätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen; päätös lähetetään kunnasta tukien maksatuksen jälkeen
- Tukipäätöksen liitteenä on oikaisuvaatimusosoitus ja ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen
- Valitustie on seuraava:
  - Oman alueen ELY-keskus, lakimies
  - Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta
  - Korkein hallinto-oikeus, johon erikseen on haettava valituslupa

Tukien maksaminen

- Epätarkat tiedot tukihakemuksessa hidastavat käsittelyä
- Hakemus kuntaan kannattaa jättää mahdollisimman ajoissa
- EU-tukien maksatusaikataulut määräytyvät EU-asetuksissa
- Valvonta on tehtävä loppuun ennen kuin tukia voidaan maksaa (koskee myös pääsääntöisesti ristiintarkastuksia)